

3. Перелет Р.А. *Методологические основы создания модельных водных объектов на стадии стратегического планирования устойчивого водопользования*/Р.А.Перелет, В. М. Умывакин, А.В.Шевчук // *Труды ИСА РАН.* – 2009. – т. 42. – С.174–197.

Вадим МЕЛЬНИК

ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ЕКОНОМІЧНОЇ КООРДИНАЦІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Обмеженість ринкових механізмів – як провідного засобу розподілу ресурсів і доходів, й теорії чистої конкуренції – як теоретичної бази пояснення функціонування індустріальної економіки стала предметом багатьох наукових досліджень ще в часи, коли терміни "постіндустріальний" чи "інформатизація" не набули поширеності в наукових роботах. В роботах Дж. Робінсон в якості джерела такої об'єктивно притаманної ринку обмеженості називалась недосконала конкуренція (монополізація і олігопольні змови) [1, с. 639].

В роботах Стіглера межі вирішення завдань розподілу за допомогою ринкових механізмів пов'язуються із неповнотою інформації, що мають суб'єкти господарювання для прийняття рішень і витратами на її отримання [2].

В працях інституціоналістів необхідність для суспільства вийти за межі ринкових механізмів розподілу обґрунтовується неповною раціональністю економічних суб'єктів (ефекти снобізму та демонстраційної поведінки за Т. Вебленом [3, с.349]); розривом між законами обігу фізичних товарів й штучними правилами грошового (кредитного) обігу[4]; інерційністю суспільних інститутів тощо. Водночас соціально-економічні наслідки технологічних і структурних змін, що відбувались в провідних економічних системах в останній третині ХХ ст., та низка праць присвячена теоретичному осмисленню цих наслідків розширили коло найбільш досліджуваних аспектів функціонування й еволюції ринкових форм організації суспільного виробництва.

Провідною формою вирішення суперечності між альтернативними напрямками використання обмежених ресурсів щодо благ приватного споживання в ХХ ст. став конкурентний ринок, а основою теоретичного відображення його функціонування – теорія суспільного добробуту. Перша її теорема стверджує, що конкурентний ринок за певних умов (які формально відображаються критеріями Парето-оптимуму економіки) призводять до такого розподілу ресурсів між альтернативними сферами використання, що будь який рух ресурсів не спроможний забезпечити збільшення виробництва хоча б одного блага, не зменшивши виробництва іншого, а будь який обмін благами не може збільшити добробут одного індивіда, не зменшивши добробут іншого [5, с.78].

Новітні зміни в структурі особистого і виробничого споживання (зростання частки інформаційних продуктів, а також благ, що різною мірою наділені властивостями виключності й можливості нормування доступу) висувають такі вимоги до механізмів розподілу ресурсів і доходів, яким нездатні відповідати ні сучасні ринкові механізми саморегуляції, ні бюрократична машина державного регулювання. Зростання масштабів втрат ефективності, породжуваних обома цими механізмами розподілу свідчать, що в нових умовах не просто нові пропорції розподілу сфер впливу між ринком і державою, а трансформація самих ринкових і державних механізмів регулювання стають необхідними умовами вирішення суперечностей розподільчих відносин. Тенденції в яких ми вбачаємо ознаки закономірного шляху трансформації механізмів розподілу в умовах становлення постіндустріального суспільства: розвиток соціального підприємництва, зміна концепції ціноутворення з підпорядкованості максимізації прибутку на достатнє ресурсне забезпечення відтворення діяльності, формування довготермінових партнерських відносин між виробниками і споживачами товарів і послуг – щодо ринкових механізмів розподілу та запровадження принципів конкурентності та прямого суспільного контролю й нормування

витрачання ресурсів на вирішення завдань, довірених державним структурам – щодо механізмів державного регулювання.

Зростання знаннєвої компоненти в складі вартості продуктів суспільного виробництва позбавляє товарні відносини об'єктивної основи вартості, розмиває зв'язок між продуктивною силою і значущістю ресурсу для примноження запасу благ і масштабами доходів власників такого ресурсу, відповідно – робить неефективними економічні механізми виділення ресурсів для відтворення і розвитку такого ресурсу. Тому вирішення суперечності між альтернативними напрямками використання ресурсів і споживчих благ вимагає становлення нових (не виражених через прийнятну для споживачів ринкову ціну) механізмів суспільного контролю за масштабами витрачання ресурсів в різних сферах економічної діяльності, які будуватимуться на принципах спільного (суспільного) управління рухом продукції, створеної за допомогою інформації, технічних і організаційних рішень, що перебувають у відкритому доступі, унеможливлення відокремленого (приватного) привласнення ренти, що виникає від суспільних інвестицій в розширення загальнодоступного фонду знань.

Література

1. Дж. В. Робинсон. *Экономическая теория несовершенной конкуренции /Мировая экономическая мысль. Сквозь призму веков. В 5 т. Т.III. Эпоха социальных переломов / Отв. ред. А.Г. Худокормов. – М.: Мысль, 2005. – 896с.*

2. Стиглиц Дж. *Экономическая теория информации/ Дж. Стиглиц [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://gallery.economicus.ru/cgi-bin/frame_rightn_newlife.pl?type=in&links=./in/stigler/works/stigler_w3.txt&img=works_small.gif&name=stigler*

3. Веблен Т. В. *Теория праздного класса /Мировая экономическая мысль. Сквозь призму веков. В 5 т. Т.III. Эпоха социальных переломов / Отв. ред. А.Г. Худокормов. –М.: Мысль, 2005. – 896с.*

4. John Rogers Commons *Legal Foundations of Capitalism: [Электронный ресурс].– Режим доступа: http://books.google.com.ua/books?id=nxL1kVfDETQC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false*

5. Стиглиц Дж. *Экономика государственного сектора / Дж. Стиглиц. – М: МГУ, ИНФРА-М, 1997. –781с.*

Оксана МЕЛЬНИЧЕНКО

Тернопільський національний економічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні ефективність реалізації захисної функції соціальної політики обмежують: низькі фінансові можливості державного і місцевих бюджетів; недосконалість законодавчої і нормативно-правової бази з соціального захисту населення; нерозвиненість системи соціального страхування; недосконалість управління соціальним захистом; невідповідність державних соціальних стандартів рівню реальної вартості життя. Незважаючи на окремі заходи щодо покращення соціального становища населення, жоден уряд не виконував соціальні зобов'язання у повному обсязі посилаючись на труднощі процесу стабілізації економіки. Успадкована з радянських часів державна система соціального захисту сьогодні не відповідає потребам суспільства і сприяє закріпленню утриманських настроїв в суспільстві.

Дослідження функціонування системи соціальної допомоги в Україні показало, що система соціального захисту в нашій державі має низку вад, серед яких можна виділити наступні: 1) відсутній механізм регулювання соціальних відносин між різними соціальними прошарками. Соціальні виплати малозабезпеченим громадянам здійснюються переважно на універсальній, а не на адресній основі, що розширює контингент їх отримувачів і в умовах складної фінансової ситуації в країні перенавантажує державний бюджет; 2) недостатньо розвинені механізми